

The Project LIFE AskREACH (No. LIFE16 GIE/DE/000738) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

This project was funded by the German Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation and Nuclear Safety with means of the Advisory Assistance Programme for Environmental Protection in the Countries of Central and Eastern Europe, the Caucasus and Central Asia. It is supervised by the German Environment Agency (Umweltbundesamt, UBA).

Međunarodni seminar/radionica- 1.dan „SISTEM UPRAVLJANJA SUPSTANCAMA KOJE IZAZIVAJU ZABRINUTOST U PROIZVODIMA“ Beograd, 25. februar 2020.

Cilj seminara jeste pružanje podrške domaćim kompanijama kako bi unapredili sistem upravljanja opasnim hemikalijama koje koriste u svom proizvodnom procesu i zamenili ih bezbednijim alternativama.

**Jasminka Randelović, mr biohem.
Programska koordinatorka ALHem**

ALHem – Alternativa za bezbednije hemikalije je organizacija civilnog društva, osnovana 2013. godine, koja okuplja stručnjake sa višegodišnjim iskustvom u **oblasti bezbednog upravljanja hemikalijama.**

ALHem prati principe i strategiju globalne politike u ovoj oblasti, odnosno politiku **Strateškog pristupa međunarodnom upravljanju hemikalijama–SAICM.**

ALHem se zalaže za bezbedno upravljanje hemikalijama u Srbiji i deluje na svim nivoima društva u cilju smanjenja rizika od hemikalija po zdravlje ljudi i životnu sredinu.

ALHem prenosi iskustva evropskih i međunarodnih nevladinih organizacija u borbi za bezbedno upravljanje hemikalijama, odnosno doprinosi ostvarivanju prava na zdravu životnu sredinu, koje je jedno od osnovnih ljudskih prava.

ALHem je član:

IPEN (www.ipen.org)

European Environmental Bureau (EEB - www.eeb.org)

The Health and Environment Alliance (HEAL - www.env-health.org)

Koalicija 27- mreža OCD sa ciljem praćenja harmonizacije i implementacije politika i propisa sa EU *acquis* u oblasti zaštite životne sredine (Poglavlje 27)

LIFE AskREACH projekat

Reference: **LIFE16 GIE/DE/000738**

Title: **Enabling REACH consumer information rights on chemicals in articles by IT-tools (LIFEAskREACH)**

Coordinating beneficiary: **Umweltbundesamt**

[WWW.ASKREACH.EU](http://www.askreach.eu)

REPUBLIKA SRBIJA

Projekat “Ostvarivanje prava potrošača na informaciju o prisustvu opasnih hemikalija u proizvodima u Srbiji I zemljama Zapadnog Balkana”

Period: 11/2018-10/2021

Ref. broj 112892 and File Number Z 6-90 213-38/21

ALHem je partnerska organizacija iz Srbije koja učestvuje u realizaciji projekta LIFE AskREACH zajedno sa 20 drugih organizacija iz 13 zemalja EU.

<http://www.alhem.rs/ask-reach>

The Project LIFE AskREACH (No. LIFE16 GIE/DE/000738) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

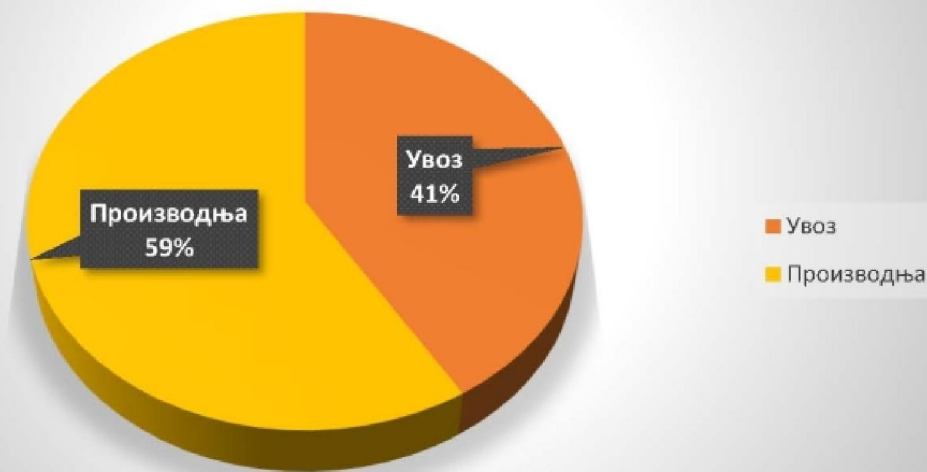
This project was funded by the German Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation and Nuclear Safety with means of the Advisory Assistance Programme for Environmental Protection in the Countries of Central and Eastern Europe, the Caucasus and Central Asia. It is supervised by the German Environment Agency (Umweltbundesamt, UBA).

Hemijska industrija u Republici Srbiji

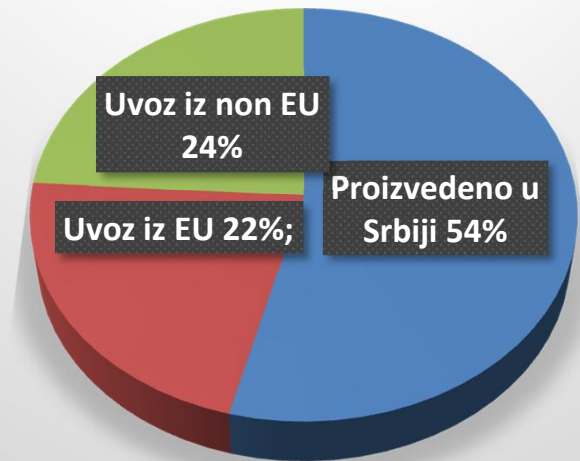
(Ref. Integralni registar hemikalija)

- Hemijska industrija ima značajan udeo u nacionalnoj ekonomiji
- Identifikovano je oko 1600 pravnih lica (nosioca obaveza)
- **Većinom su mala i srednja preduzeća i mikro preduzeća**
- **30.000 hemikalija (supstanci i smeša) je stavljeno u promet u količini od oko 10.000.000 tona**

Порекло хемикалија пријављених у
ИРХ за 2018

Količine stavljene u promet
Ref. Nacionalni registar hemikalija, 2016.

Savremeni sistem upravljanja hemikalijama u Srbiji-od 2009.g.

Zakon o hemikalijama ("Sl. glasnik RS", br. 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 i 25/15) i svi podzakonski propisi su harmonizovani sa REACH Uredbom u najvećoj meri u kojoj je to bilo moguće za zemlju koja nije članica EU

Aproksimacija sa REACH

REACH		ZAKON O HEMIKAJIJAMA RS
REGISTRACIJA 	aproksimacija 	Integralni registar hemikalija
EVALUACIJA 	Ne postoji aproksimacija	
AUTORIZACIJA 	Ne postoji aproksimacija	Lista supstanci koje izazivaju zabrinutost
RESTRIKCIJE 	harmonizovano sa EU 	Lista zabranjenih i ograničenih supstanci

Supstance koje izazivaju zabrinutost (SVHC)

Karcinogene

Mutagene

Toksične po Reprodukciju

+

(v) **Persistentne**

(v) **Bioakumulativne**

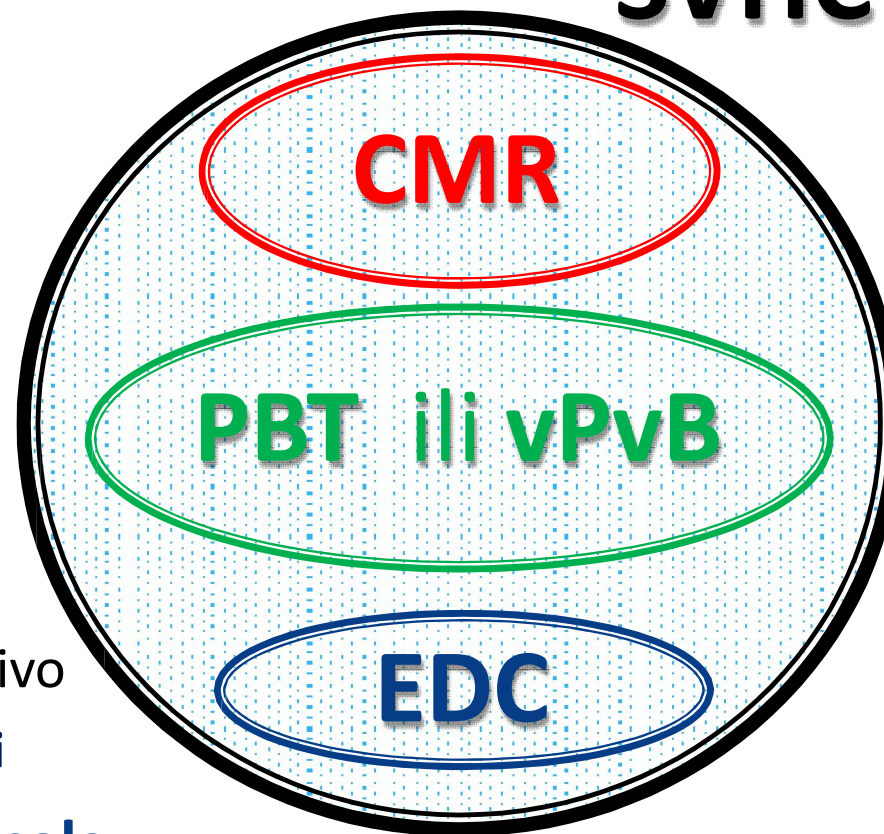
Toksične

+

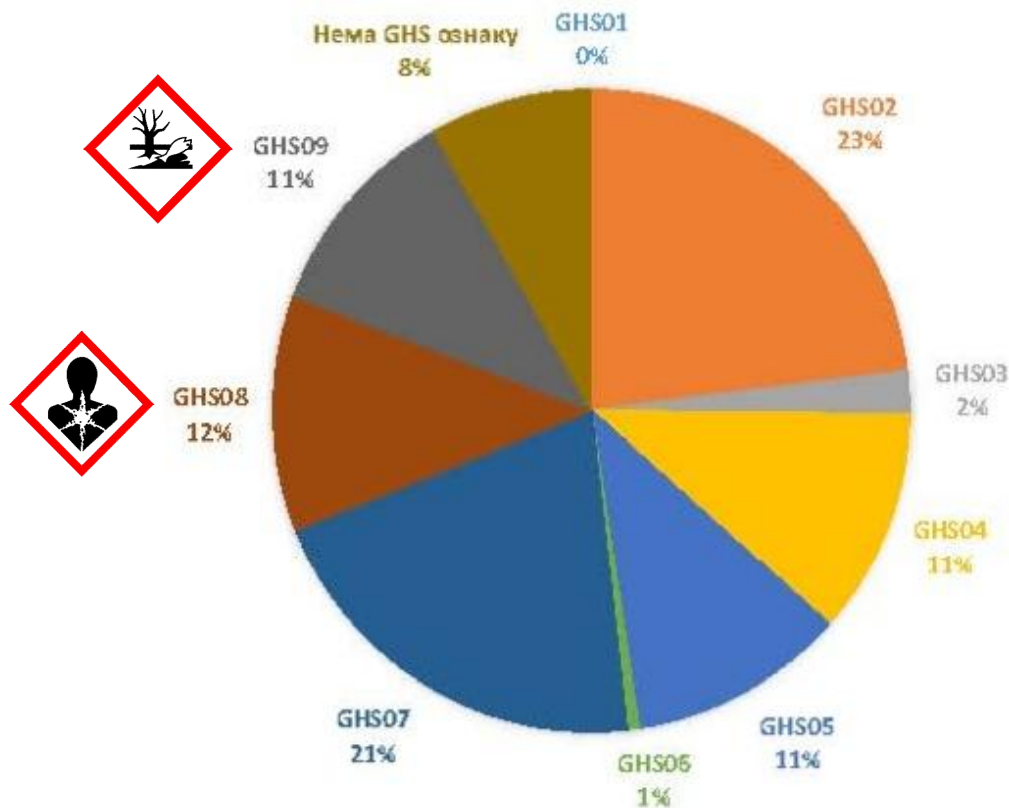
one koje predstavljaju ekvivalentan nivo
zabrinutosti npr. **Endokrini disruptori**

Endocrine Disrupting Chemicals

SVHC

Pregled podataka iz Integralnog registra o hemikalijama prema podacima o opasnosti

(GHS01 Bomba koja eksplodira; GHS02 Plamen; GHS03 Plamen preko kruga; GHS04 Cilindar za gas; GHS05 Korozija; GHS06 Lobanja i ukrštene kosti; GHS07 Znak uzvika; **GHS08 Opasnost po zdravlje ljudi; GHS09 Životna sredina**; Nema GHS oznaku)

Član 27. Zakona o hemikalijama (Art.33 REACH)

1. **Proizvođači, uvoznici i distributeri proizvoda koji sadrže SVHC u koncentraciji iznad 0.1 %** su u obavezi da u lancu snabdevanja pruže informacije potrebne za bezbednu upotrebu tog proizvoda, a najmanje ime te supstance.
2. Proizvođači, uvoznici i distributeri imaju obavezu i da, bez naknade, o ovome **pruže informacije na zahtev potrošača**.

Supstance koje su predmet ove zakonske obaveze su one koje su navedene na [Listi kandidata SVHC Evropske agencije za hemikalije](#), a koja je preuzeta kroz nacionalni propis, tzv. Lista supstanci kandidata za Listu SVHC ("*Sl. glasnik RS*", broj 22/18).

INSPEKCIJSKI NADZOR-kaznene odredbe

PRIVREDNI PRESTUP (član 27, stav 1)-propisana kazna je od **1.500.000-3.000.000 dinara**

PREKRŠAJ (član 17, stav 2) – propisana kazna je od **500.000-1.000.000 dinara**

PROJEKAT (2015-2016):
“Jačanje kapaciteta i strateškog
partnerstva za bezbedno upravljanje
hemikalijama u Republici Srbiji”

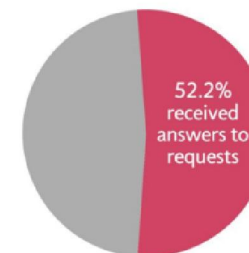
Sprovedena
kampanja
„IZBORI SE DA
ZNAŠ!”

http://www.alhem.rs/wp-content/uploads/2016/05/Izvestaj-o-kampanji_Final-LATINICA-1.pdf

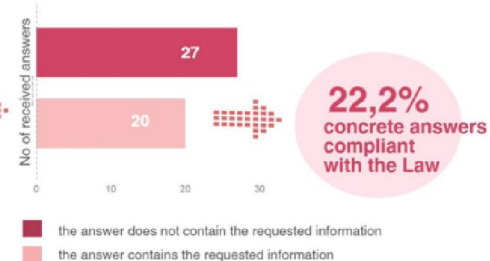

RESULTS OF THE CAMPAIGN
THE FIGHT TO KNOW!

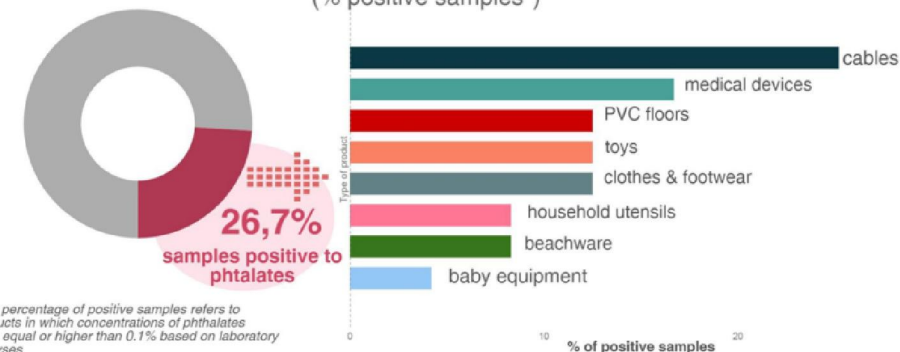
Overall communication with distributors

Quality of answers to requests

Laboratory analysis on content of phthalates in selected products (% positive samples*)

*The percentage of positive samples refers to products in which concentrations of phthalates were equal or higher than 0.1% based on laboratory analyses

Find out if the products you buy contain substances of very high concern (SVHC)

ASK

Ask the trader if the product you want to buy or packaging thereof contains SVHC

WAIT FOR THE ANSWER

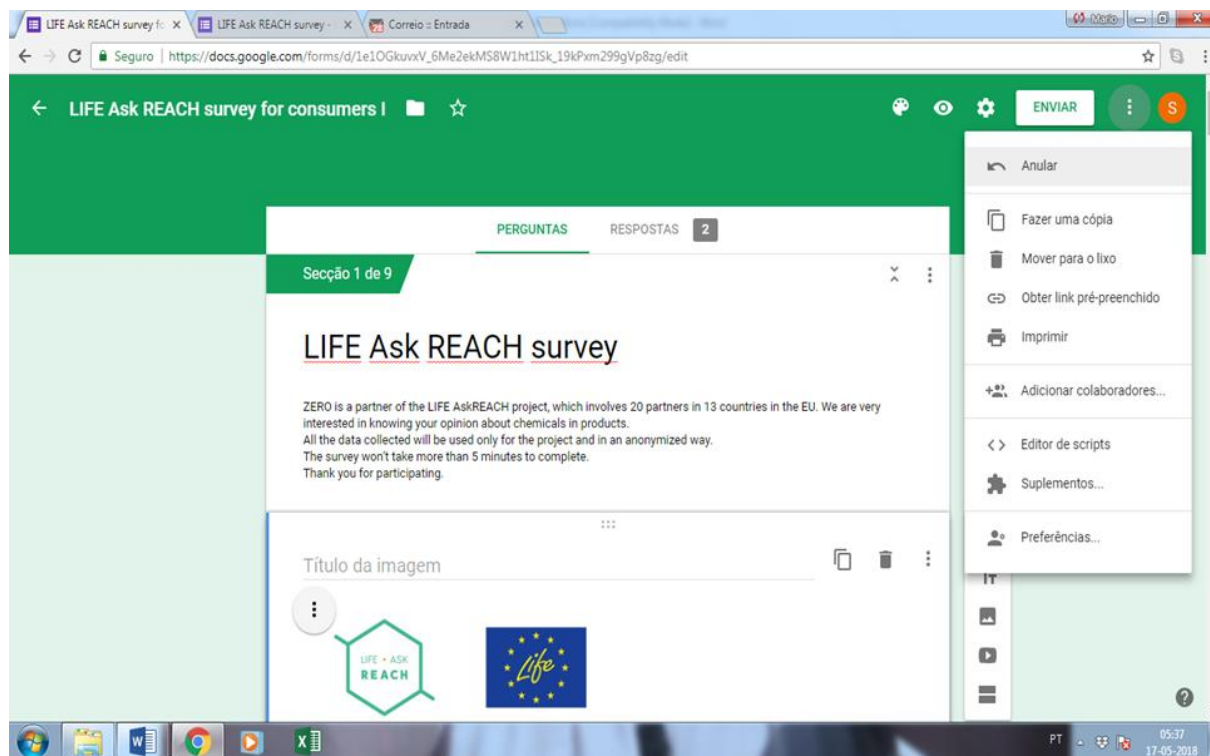
Trader is obligated to provide information about the presence of SVHC in products and about its safe use

WHEN YOU GET THE ANSWER

Read the answer carefully, and decide if you still want to buy that specific product!

Ask REACH upitnik ZA KOMPANIJE

Ispitivanje sprovedeno u periodu od 28.01.2019 do 28.02.2019.

-Upitnik je poslat na 54 adrese privrednih subjekata

-Uspostavljen je direktan kontakt sa 10 kompanija uz podršku PKS

-Samo 9 kompanija je odgovorilo na upitnik

- 78% anketiranih je upoznato sa obavezom komunikacije u vezi člana 27 Zakona o hemikalijama (REACH Art. 33)**
- rezultati ankete su pokazali da veći deo kompanija nije dobro pripremljen da odgovori na zahteve potrošača na osnovu člana 27 Zakona o hemikalijama (REACH Art.33)**
- samo 1 od 9 anketiranih kompanija je dobila zahtev za informacijom o SVHC do sada od strane potrošača**
- 55% anketiranih kompanija raspolaže informacijom o prisustvu SVHC u njihovim proizvodima**
- nijedna kompanija nije mogla da proceni troškove koje se odnose na upravljanje informacijom o prisustvu SVHC u svojim proizvodima na godišnjem nivou**

LIFE • ASK
REACH

The Project LIFE AskREACH (No. LIFE16 GIE/DE/000738) is funded by the LIFE Programme of the European Union

KAMPANJA „TOKSIČNI RAČUN“

Ispitivanje prisustva bisfenola A u termalnom papiru 2017.

Lista zabrana i ograničenja proizvodnje, stavljanja u promet i korišćenja hemikalija

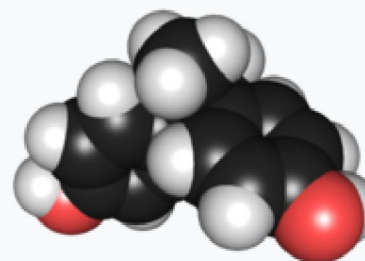
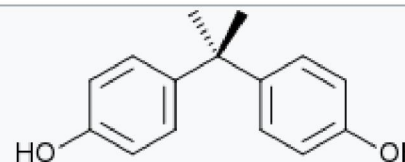
-zabrana korišćenja BPA u termalnom papiru je već doneta u EU u decembru 2016. godine, ukoliko se BPA u termalnom papiru nalazi u koncentraciji jednakoj ili većoj od 0,02 % (w/w). Ova zabrana počinje da se primenjuje u EU od 2. Januara 2020. godine.

U Srbiji

Pravilnik o dopunama Pravilnika o ograničenjima i zabranama proizvodnje, stavljanja u promet i korišćenja hemikalija (Sl.gl. 36/18)

Bisfenol A

CAS: 80-05-7

Harmonizovana klasifikacija:

Toks. po repr. 1B H360F

Spec.toks.-JI 3 H335

Ošt.oka 1 H318

Senzib.kože 1 H317

TOXIOIXOT LOOPHOLE

Recycling Hazardous Waste
into New Products

a toxics-free future

www.alhem.rs
www.facebook.com/ALHem
office@alhem.rs

TOXIOIXOT LOOPHOLE

Od proizvoda koji su kupljeni u Srbiji, laboratorijski je analizirano četiri igračke i jedan predmet za kosu, i pronađeno je da svih pet proizvoda sadrže **OctaBDE** u koncentracijama od 7 do 119 ppm i **DecaBDE** u koncentracijama od 89 do 1494 ppm, od kojih dva uzorka prelaze koncentraciju decaBDE od 1000 ppm (igračka borbeni avion Transformers ima 1161 ppm i šnala za kosu 1494 ppm).

Serbia

Sample type	Sample	Sample ID	Bromine	Antimony	octaBDE	decaBDE	ΣPBDEs	HBCD	ΣnBFRs
Toy	Transformers fighting plane	SR-T-4A	18 712	5 306	119	1 161	1 279	14	1 211
Toy	Audio FM Scan radio	SR-T-5A	947	260	11	684	695	0	20
Toy	Microphone	SR-T-7A	25 683	6 620	7	89	96	0	37
Toy	Binoculars	SR-T-9A	1 128	238	9	104	113	0	28
Hair	Hair clip	SR-H-8A	15 550	4 995	55	1 494	1 550	4	289

LIFE AskREACH ZA KOMPANIJE

- Da li ste snabdevač proizvoda, odnosno da li proizvodite, uvozite, distribuirate ili prodajete potrošačima?
- Da li ste svesni prisustva hemikalija u proizvodima?
- Kao snabdevač, imate pravo da znate i obavezu da pružite informaciju!

Projekat LIFE AskREACH Vam može pomoći da poboljšate komunikaciju prema potrošačima koristeći AskREACH bazu podataka I aplikaciju na mobilnom telefonu

- **AskREACH BAZA PODATAKA I APLIKACIJA**
- Kompanije iz Srbije moći će da se uključe u projekat tako što će moći da direktno unesu informacije o svojim proizvodima u bazu podataka
- Kada unesete informaciju o SVHC u vašem proizvodu u AskREACH bazu podataka, mobilna aplikacija Scan4Chem vam olakšava dostupnost informacije o prisustvu SVHC u Vašem proizvodu potrošačima širom Evrope.

The Project LIFE AskREACH (No. LIFE16 GIE/DE/000738) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

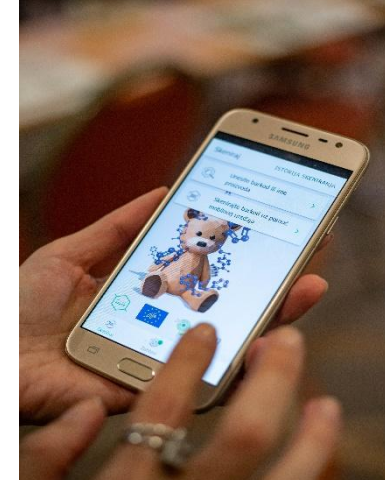
This project was funded by the German Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation and Nuclear Safety with means of the Advisory Assistance Programme for Environmental Protection in the Countries of Central and Eastern Europe, the Caucasus and Central Asia. It is supervised by the German Environment Agency (Umweltbundesamt, UBA).

The Project LIFE AskREACH (No. LIFE16 GIE/DE/000738) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

This project was funded by the German Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation and Nuclear Safety with means of the Advisory Assistance Programme for Environmental Protection in the Countries of Central and Eastern Europe, the Caucasus and Central Asia. It is supervised by the German Environment Agency (Umweltbundesamt, UBA).

CILJ LIFE askREACH projekta: Podstaći potražnju za proizvodima bez SVHC

Kako bi informacije o SVHC učinili što dostupnijim potrošačima, u sklopu projekta je **razvijena aplikacija za mobilne telefone koja će se moći koristiti širom Evrope i omogućava potrošačima da skeniranjem barkodova na proizvodima saznaju da li proizvod sadrži SVHC.**

Aplikacija je povezana s bazom podataka koja sadrži informacije o SVHC u proizvodima i omogućuje brže pružanje odgovora potrošačima od strane snabdevača. Informacije o SVHC u proizvodima će po želji unositi snabdevači, zajedno s uputstvima o bezbednom korišćenju proizvoda.

Ukoliko potrošač skenira barkod proizvoda za koji informacije o prisustvu SVHC još nisu unesene u bazu, **moći će automatski da generiše zahtev za pristup informacijama koji će biti poslat snabdevaču.**

LIFE AskREACH ZA KOMPANIJE

PREDNOSTI

- Unos informacija o SVHC za sve Vaše proizvode u jednom koraku.
- Bez potrebe za obradom svakog pojedinačnog zahteva podnesen od strane potrošača.
- Pružanje dodatne informacije o Vašim proizvodima direktno Vašim potencijalnim klijentima.
- Pristup statistici o zahtevima klijenata.
- Dostupnost interfejsa za unos većeg broja podataka u jednom koraku (iz sistema Vaše kompanije)
- Podsetnik za ažuriranje informacije svaki put kada se nova supstanca identifikuje kao SVHC.
- Promocija proizvoda bez SVHC uz pomoć aplikacije.

<http://www.alhem.rs/ask-reach>

askreach@alhem.rs

Federal Ministry
for the Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

The Project LIFE AskREACH (No. LIFE16 GIE/DE/000738) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

This project was funded by the German Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation and Nuclear Safety with means of the Advisory Assistance Programme for Environmental Protection in the Countries of Central and Eastern Europe, the Caucasus and Central Asia. It is supervised by the German Environment Agency (Umweltbundesamt, UBA).

OPASNE HEMIKA LIJE IMAJU ALTERNATIVU !

www.alhem.rs

www.facebook.com/alhem

Email: office@alhem.rs

Jasminka Randelović, MSc Biochem.
Programme Coordinator
jasminka.randjelovic@alhem.rs